

ชำระประวัติศาสตร์เมืองกลางโดยใช้ หลักฐานปฐมภูมิหนังสือ Syair Sultan Maulana (The Battle for Junk Ceylon) ระหว่างนิทานกับหลักฐานประวัติศาสตร์

เอกภา มโนสุนทร

หลักฐานเกี่ยวกับประวัติเชื้อชาติศาสนาของท้าวเทพกระษัตรีหรือคุณหญิงจันและบรรพชนซึ่งนักประวัติศาสตร์มักได้ให้อ้างอิง คือ ประชุมพงศาวดารภาคที่ 2 พงศาวดารเมืองกลางฉบับหอสมุดแห่งชาติ, พระนิพนธ์ของสมเด็จพระนครินทราบรมราชชนนีซึ่งพิมพ์ครั้งแรกใน พ.ศ. 2457 ซึ่งถือเป็นหลักฐานตติยภูมิและเป็นเอกสารเพียงฉบับเดียวที่ให้ข้อมูลว่า “หมาเลียมารดาของคุณหญิงจันเป็นแขกเมืองไทย” เพราะตั้งแต่ พ.ศ. 2457 จนถึงปัจจุบันยังไม่เคยพบหลักฐานชิ้นอื่น ๆ ที่สนับสนุนว่า “หมาเลียเป็นแขกเมืองไทย” แม้แต่เพียงชิ้นเดียว สำหรับพงศาวดารเมืองกลาง พ.ศ. 2457 คัดลอกและเรียบเรียงใหม่จากเอกสารตติยภูมิซึ่งต้นฉบับคือ “ต้นฉบับพงศาวดารเมืองกลางฉบับตัวเขียน พ.ศ. 2384” หรือ “คำให้การของลูกหลานของคุณหญิงจัน พ.ศ. 2384” ซึ่งให้การว่า “หมาเลียเป็นแขกเมือง” เท่านั้น

ในรายงานการสัมมนาประวัติศาสตร์กลางครั้งที่ 2 “ประวัติทำเวทพระษัตรี-ทำเวทศรีสุนทร” 23-25 กรกฎาคม 2539 ศาสตราจารย์ สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2539) นำเสนอหนังสือ Syair Sultan Maulana* ในหัวข้อ “ไทย มลายู ร่วมรบพม่าที่เมืองถลาง” ความว่า “ซาแอร์นี้เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับสงครามเมืองถลางเพิ่มเติมและเป็นการมองเหตุการณ์จากไทรบุรี ช่วยทำให้การมองประวัติศาสตร์ท้องถิ่นชัดเจนยิ่งขึ้น เพิ่มเติมจากข้อมูลจากกรุงเทพแต่อย่างเดียว” (อ้างถึงใน ชีววัฒน์ นิจนตร, 2543)

ผลกระทบหลังจากการนำเสนอหนังสือ Syair Sultan Maulana โดย ศาสตราจารย์ สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ ผู้ทรงคุณวุฒิระดับชาติว่าเป็นหลักฐานประวัติศาสตร์เมืองถลางโดยเฉพาะเรื่อง “พระยาไทรส่งลักษมาณานำทัพเมืองไทรมาช่วยเมืองถลาง จ.ศ.1171” คือ

1. หนังสือ Syair Sultan Maulana ถูกใช้เป็นเอกสารอ้างอิงทั้งในไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์

*หนังสือ Syair Sultan Maulana เป็นหนังสือเก่าเขียนมือด้วยอักษรยาวี มีการจัดพิมพ์และจัดจำหน่ายโดยมหาวิทยาลัยมาลายาใน พ.ศ. 2523 และแปลเป็นภาษาอังกฤษใน พ.ศ. 2526 โดยใช้ชื่อว่า The Battle for Junk Ceylon นักวิชาการจากมาเลเซียนำหนังสือ Syair Sultan Maulana มาเผยแพร่ประมาณ พ.ศ. 2530 อ้างว่าเป็นหลักฐานประวัติศาสตร์ว่าพระยาไทรส่งลักษมาณานำทัพเมืองไทรมาช่วยเมืองถลางรบกับพม่าใน พ.ศ. 2352

ทั้ง ๆ ที่ยังไม่เคยมีการตรวจสอบข้อมูลในหนังสือว่าเป็นเหตุการณ์จริงในประวัติศาสตร์หรือไม่

2. นักประวัติศาสตร์ภูเก็ทหลายท่านเชื่อว่าหนังสือนี้คือหลักฐานแวดล้อมสำคัญที่สนับสนุนว่าหมาเด็ยเป็นแขกเมืองไทร จึงมีการขยายผลในเวลาต่อมาว่า “พระยาไทรส่งลักษมาณามาช่วยเมืองถลางรบกับพม่าใน พ.ศ.2352 เพราะหมาเด็ยมีเชื้อสายเจ้าเมืองไทรหรือเป็นเจ้าหญิงเมืองไทร”

จากผลกระทบโดยตรงต่อความถูกต้องของประวัติศาสตร์ไทยและศักดิ์ศรีของประเทศไทย จึงต้องมีการตรวจสอบเรื่อง “พระยาไทรส่งลักษมาณานำทัพเมืองไทรมาช่วยเมืองถลาง จ.ศ. 1171” ในหนังสือ Syair Sultan Maulana (The Battle for Junk Ceylon) ว่าเป็นเหตุการณ์จริงในประวัติศาสตร์เมืองถลางหรือไม่

การตรวจสอบเรื่อง “พระยาไทรส่งลักษมาณานำทัพเมืองไทรมาช่วยเมืองถลาง จ.ศ. 1171” ในหนังสือ Syair Sultan Maulana

เรื่องย่อของ Syair Sultan Maulana ตอนต้นกล่าวถึงเรื่องขบถปาตานีว่าพระยาไทร (ปะแงรัน) หรือสุลต่านอหมัดได้รับคำสั่งจากทางกรุงเทพฯ ผ่านเมืองสงขลาให้ส่งกองทัพไปร่วมปราบขบถแต่ไปล่าช้า ขบถถูกทัพสยามและสงขลาปราบเรียบร้อยแล้ว ฝ่ายเจ้าเมืองสงขลานั้นโกรธมากที่ทัพเมืองไทรมาช้าและข่มขู่จะปราบเมืองเคดาห์ สุลต่านอหมัดจึงสั่งให้ลักษมาณาไปขอโทษเจ้าเมืองสงขลา ต่อมาสุลต่านอหมัดได้แต่งตั้งลักษมาณาเป็นแม่ทัพใหญ่ของเคดาห์นำทัพไป

ช่วยสยามสู้รบกับพม่าที่เมืองกลาง แต่เมืองกลางเสียแก่พม่าก่อนที่ทัพเมืองไทรจะไปถึง ลักษณะมาณาอยู่บัญชาการในกองทัพเรือเมืองไทรกับทัพสยาม โดยตลอดจนถึงนครสุโขทัยได้กลับเคดาห์ หนังสือกล่าววว่า “พระยายมราชสั่งการให้หลวงคำแหงคอยประกบตัวลักษณะมาณาเคดาห์เพราะระแวงว่าจะเอาใจออกห่างสยามไปฝักใฝ่ฝ่ายพม่า” และ “ที่เมืองกลางนั้นพระยายมราชตั้งพระยาพิชัยสงครามเป็นผู้รักษาราชการแทน...พอสิ้นมรสุมก็มีหนังสือไปถึงพระยาพิชัยสงครามอนุญาตให้กองทัพมลายูกลับเมืองได้...เพราะความชอบ (ของลักษณะมาณา) ในการช่วยกอบกู้เมืองกลางและเป็นการชำระความที่สยามระแวงสงสัยว่าเคดาห์จะเอาใจออกห่างสยาม สุลต่านอหมัดจึงเลื่อนให้ลักษณะมาณาเป็นป็นดาฮาราและปาดูกาเป็นลักษณะมาณา (น. 297-301)

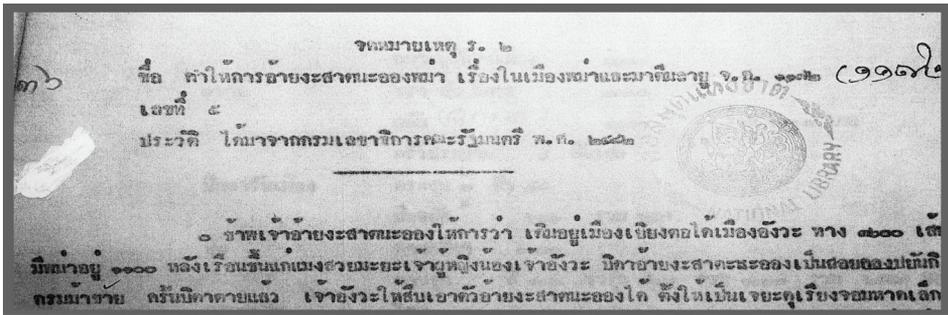
จากหลักฐานปฐมภูมิคือจดหมายเหตุรัชกาลที่ 2 จ.ศ.1171-1173 เกี่ยวกับราชการสงครามเมืองกลาง, รายงานว่า หลังเมืองกลางแตกเมื่อเดือนยี่ จ.ศ. 1171 ต่อมาในเดือน 4 ทหารไทยก็จับเชลยพม่าได้เป็นครั้งแรกและส่งเชลยขึ้นกรุงเทพฯ ต่อมาในเดือน 10-12 จ.ศ.1172 ทหารไทยก็จับเชลยแม่ทัพพม่าได้ทุกคนรวมถึงอ้ายงะสาตนะองและส่งเชลยแม่ทัพพม่าขึ้นมาสอบและบันทึกปากคำที่กรุงเทพฯ คำให้การของอ้ายงะสาตนะองเชลยแม่ทัพพม่า 8 ที่ทหารไทยจับได้ เฉพาะที่เกี่ยวกับเมืองไทรโดยย่อดังนี้

“หลังจากเมืองกลางแตกเมื่อเดือนยี่ ะพยุ นายทัพชาวมะริดเป็นพี่เมียของลักษณะมาณา (แม่ทัพใหญ่เมืองไทร) ได้รับคำสั่งถึงหนังสือจากจากงะซันแม่ทัพพม่าไปเมืองไทร สั่งให้พระยาไทรเอาต้นไม้เงินต้นไม้ทองไปถวายพระเจ้าอังวะ (ภาพ 2) โดยพม่าจะยกเกาะรังนกให้ พระยาไทรตอบหนังสือมาพร้อมขุนนางเมืองไทรคนหนึ่งว่ากองทัพไทยยกไป

**ศรีป๋อวุ่นส่งะพยุ
พี่เมียลักษณะมาณา
ถือหนังสือไปเมืองไทร,
แต่ลักษณะมาณาออกมาห้าม
ไม่ให้เรือพม่าเข้าเมืองไทร
เพราะกลัวทหารไทยรู้,
ให้ไปพบกันที่เกาะหมาก
ต่อมาศรีป๋อวุ่น
ใช้ให้ไปทะเลคุมเรือ 4 ลำ
ไปเกาะหมาก,
ไปหาตัวลักษณะมาณา
ถ้าลักษณะมาณาไม่ยอมมาพบ
ให้ะปักไปหาตัวมา**

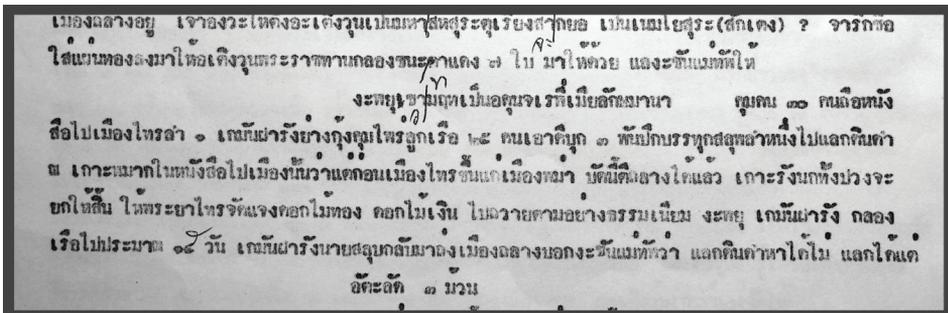
เฝ้าอยู่ 3000 คน ให้แม่ทัพพม่าส่งทัพ 6000 คนไปตีทัพไทยที่เมืองไทรๆ จะได้เข้ากับพม่าได้สะดวก (ภาพ 24) แรม 13 ค่ำเดือนหกปีมะเมียจ.ศ.1172, อเต็งวุ่นแม่ทัพใหญ่จึงให้ศรีป๋อวุ่น (สีปาวุ่นหรือศรีปะวะวุ่น) เป็นแม่ทัพ ตอยาไป (ตญาไป) เป็นทัพหน้ารวมกำลังทั้งหมด 6000 คน มีแขกจากเมืองไทรคนหนึ่งลงไปด้วยเพื่อไปตีทัพไทยที่เมืองไทร แต่เจอ

พายุ ทหารพม่าเรือแตกตายรวมทั้งหนีหายไปหลายลำ เหลือเรือ 44 ลำ ทหารทั้งบกและเรือเหลืออยู่ 3000 คน เศษติดอยู่ที่เมืองกลาง ในเดือน 7 ปีมะเมีย จ.ศ.1172 ศรีป๋อวุ่นส่งงะพยุพี่เมียลักษมาณาถือหนังสือไปเมืองไทรอ แต่ลักษมาณาออกมาห้ามไม่ให้เรือพม่าเข้าเมืองไทรอเพราะกลัวทหารไทยรู้, ให้ไปพบกันที่เกาะหมาก ต่อมาศรีป๋อวุ่นให้ให้ไปกะเลคุมเรือ 4 ลำไปเกาะหมาก ไปหาตัวลักษมาณา ถ้าลักษมาณาไม่ยอมมาพบให้ งะปักไปหาตัวมา ส่วนที่เมืองกลางค่ายพม่าเกิดอดอยาก ตอยาไปเลยใช้ให้งะสุลุทชายและเจะอะดูเรียงจ้อ (งะสาตนะออง) ไปซื้อข้าวที่เมืองมะริดออกเรือเมื่อขึ้น 15 ค่ำเดือน 10 แต่พม่าเจอพายุเรือแตกที่นาเตยจึงเดินเท้าไปค่ายพม่าที่เมืองกลาง แต่เจอคนไทย 30 คนซึ่งจับพม่าและเจะอะดูเรียงจ้อ (งะสาตนะออง) ขณะวิ่งหนี”

ภาพ 1

ที่มา: จดหมายเหตุรัชกาลที่ 2 จุลศักราช 1172 (คำคัดถ่ายทอดจากสมุดไทยดำ ชื่อ “คำให้การอ้ายงะสาตนะ อองพม่า เรื่อง เมืองพม่าและมาตีมะลาญ”)

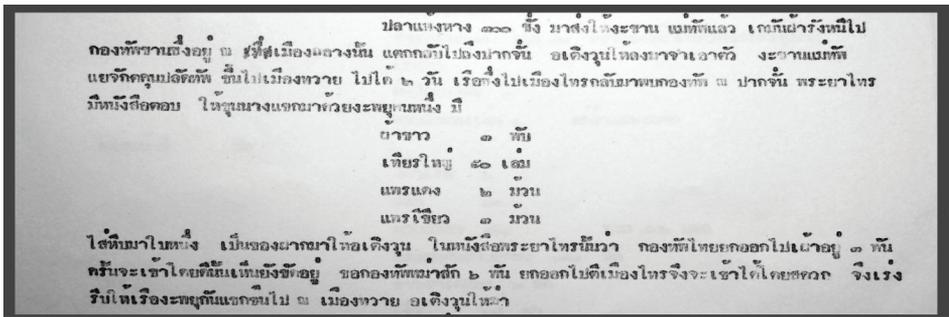
ภาพ 2

ที่มา: จดหมายเหตุรัชกาลที่ 2 จุลศักราช 1172 (คำคัดถ่ายทอดจากสมุดไทยดำ ชื่อ “คำให้การอ้ายงะสาตนะ อองพม่า เรื่อง เมืองพม่าและมาตีมะลาญ”)

ข้อยืนยันเรื่อง “พระยาไทรอส่งลักษมาณานำทัพเมืองไทรอมาช่วยเมืองกลางจ.ศ.1171” ในหนังสือ Syair Sultan Maulana เป็นเรื่องเท็จ

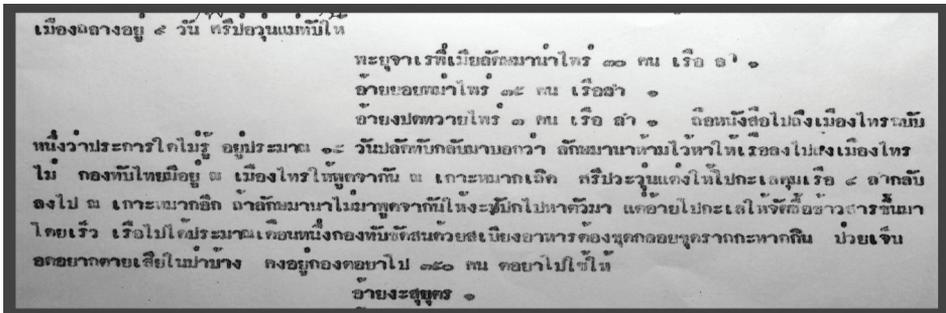
1.จากการตรวจสอบเอกสารปฐมภูมิคือจดหมายเหตุรัชกาลที่ 2 เกี่ยวกับสงครามเมืองกลาง จ.ศ.1171-1173 คือ

1.1 จดหมายเหตุ ร.2 ชื่อ สารตราเจ้าพระยาจักรีถึงเจ้าเมืองทั้ง 5 เรื่องพม่ายกทัพมาตีเมืองกลาง จ.ศ.1171 เลขที่39

ภาพ 3

ที่มา: จดหมายเหตุรัชกาลที่ 2 จุลศักราช 1172 (คำคัดถ่ายทอดจากสมุดไทยดำ ชื่อ “คำให้การอ้ายเงาะสาตนะ อองพม่า เรื่อง เมืองพม่าและมาตีมะลาญ”)

ภาพ 4

ที่มา: จดหมายเหตุรัชกาลที่ 2 จุลศักราช 1172 (คำคัดถ่ายทอดจากสมุดไทยดำ ชื่อ “คำให้การอ้ายเงาะสาตนะ อองพม่า เรื่อง เมืองพม่าและมาตีมะลาญ”)

1.2 จดหมายเหตุ ร.2 ชื่อ สำเนาใบบอก
 พระยานครเรื่องส่งพวกพม่าที่จับได้เข้ามายังกรุง
 จ.ศ.1171 เลขที่ 210

1.3 จดหมายเหตุ ร.2 ชื่อ คำให้การอ้าย
 เงาะสาตนะอองพม่าเรื่องในเมืองพม่าและมาตีมะลาญ
 จ.ศ.1172 เลขที่ 58 ซึ่งถอดความจากสมุดไทย
 ฉบับตัวเขียนโดยกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเมื่อ
 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2482 ในเอกสารปฐมภูมิข้างต้น
 ไม่มีรายงานเรื่องทัพเมืองไทรมาช่วยเมืองกลางรบ
 พม่าแต่อย่างใด

2. จากการตรวจสอบข้อมูลใน “คำให้การ
 อ้ายเงาะสาตนะอองพม่า เรื่องในเมืองพม่าและมาตี
 มะลาญ” จ.ศ.1172 เลขที่ 58 พบว่า พุทธิกรรมฝักใฝ่
 กับพม่าของลักษมาณาแม่ทัพใหญ่และของพระยา

ไทรตามคำให้การของเชลยพม่าขัดแย้งกับเรื่องราว
 ในหนังสือ Syair Sultan Maulana โดยเฉพาะเรื่อง
 “พระยาไทรส่งลักษมาณานำทัพเมืองไทรมาช่วย
 เมืองกลาง จ.ศ.1171” ยืนยันว่าเรื่องของลักษมาณา
 และพระยาไทรในหนังสือ Syair Sultan Maulana
 เป็นเพียงนิทาน ไม่ใช่หลักฐานประวัติศาสตร์เกี่ยวกับ
 เมืองกลางตามที่นักวิชาการไทยและมาเลเซียอ้าง
 ตามหลักฐานดังต่อไปนี้

2.1 จะตัน (จะชาน) แม่ทัพสั่งให้พะพยุชาว
 มะริดซึ่งเป็นพี่เมียของลักษมาณาคุมคน 30 คนถือ
 หนังสือขอเดิงวุ่นไปเมืองไทร ให้พระยาไทรมา
 อ่อนน้อม (ภาพ 2) พระยาไทรส่งขุนนางมากับ
 จะพะพยุเพื่อแจ้งว่ากองทัพไทย 3000 คน ไปเฝ้าที่
 เมืองไทร (ภาพ 4) ดังนั้นถ้ามีการเคลื่อนย้ายกำลัง

ทางทหารของทัพเมืองไทรมาเมืองกลางตามหนังสือ Syair Sultan Maulana ทางทัพไทยที่เฝ้าที่เมืองไทร ต้องมีใบบอกมาถึงแม่ทัพที่เมืองนครฯ และกรุงเทพฯ แต่กรณีนี้ไม่พบใบบอกใด ๆ เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวกองทหารของเมืองไทร แสดงว่าการเคลื่อนทัพเมืองไทรไปช่วยเมืองกลางในหนังสือ Syair Sultan Maulana เป็นเรื่องเท็จ

2.2 พฤติกรรมของลักษณาณาแม่ทัพใหญ่เมืองไทรที่แอบมาพบปะกับบงะพยุหนายทัพพม่า ซึ่งเป็นพี่เมียของตนในทางลับที่เกาะหมากเพื่อปิดบังทหารไทย และพฤติกรรมของพระยาไทรซึ่งส่งขุนนางพร้อมหนังสือมาขอทัพพม่า 6000 คนให้มาตีทัพไทย 3000 คนซึ่งเฝ้าอยู่ที่เมืองไทร (ภาพ 3) และศรีปอวุ่นยกทัพ 6000 คนไปตามคำขอของพระยาไทร แสดงว่าเมืองไทรเป็นศัตรูกับไทยอย่างชัดเจน ไม่ใช่เป็นพันธมิตรต่อกันตามหนังสือ Syair Sultan Maulana

2.3 หนังสือ Syair Sultan Maulana กล่าวว่าลักษณาณาอยู่กับทัพเรือเมืองไทรตลอดเวลาตั้งแต่เมืองกลางใกล้จะแตกเพื่อเตรียมทัพ (ประมาณเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม จ.ศ. 1171) และคุมทัพเมืองไทรไปเกาะกลาง เมื่อไปถึงเกาะกลาง ๆ เสียแก่พม่าแล้วเมื่อเดือนยี่ ขึ้น 8 ค่ำ จ.ศ. 1171 ลักษณาณา

คุมทัพเมืองไทรพร้อมกับทัพไทยอยู่ เกาะกลางจนหมดหน้ามรสุมของภาคใต้ฝั่งอันดามันของไทยคือประมาณเดือนตุลาคม จ.ศ. 1172 และกลับไปเมืองไทรพร้อมกับได้เลื่อนยศ สรุปลักษณะมาณาต้องอยู่กับกองทัพไทยบริเวณเกาะกลาง ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม จ.ศ. 1171 จนสิ้นฤดูมรสุมในเดือน 11 หรือตุลาคม จ.ศ. 1172

แต่จาก “คำให้การอ้ายงะสาตของพม่า เรื่องในเมืองพม่าและมาตีมลายู จ.ศ. 1172 เลขที่ 5” กล่าวว่า แรม 12 ค่ำ เดือนหก ปีมะเมีย โทศก (จ.ศ. 1172) ทัพพม่า 6000 คนที่ยกทัพจากทวายไปตีทัพไทยที่เมืองไทรตามคำร้องขอของพระยาไทร ระหว่างเดินทางทัพพม่าโดนพายุต้องมาพักที่เมืองตะกั่วป่า 3 วัน และยกทัพไปเกาะกลางก็เจอลมสลาตันเรือล่มเสียหายไปมาก เลยต้องถอยทัพกลับเมืองตะกั่วป่า ต้องเดินบกไปเกาะกลางใช้เวลา 18 วัน ต่อมาอีก 9 วัน (ประมาณปลายเดือน 7) ศรีปอวุ่นแม่ทัพสั่งให้งะพยุพี่เมียลักษณาณาถือหนังสือไปหาลักษณาณาที่เมืองไทรแต่เข้าเมืองไทรไม่ได้ เพราะลักษณาณาออกมาห้ามงะพยุพี่เมียของตนไม่ให้เข้าเมืองไทรเนื่องจากมีทหารไทยเฝ้าคุมเชิงอยู่ให้ไปพบกันที่เกาะหมาก ต่อมาศรีปอวุ่นใช้ให้ไปทะเลไปพบลักษณาณาที่เกาะหมากเป็นครั้งที่ 2 ถ้าลักษณาณาไม่ยอมมาพบให้งะบักไปหาตัวมา (ภาพ 4)

การพบกันระหว่างนายทัพพม่าและลักษณาณาในเดือน 7 และการที่แม่ทัพพม่าส่งทหารไปหาลักษณาณาที่เมืองไทรเป็นครั้งที่ 2 แสดงว่าลักษณาณาอยู่ที่เมืองไทรตลอด ไม่ได้ยกทัพไปช่วยเมืองกลางแต่อย่างใด เพราะสงครามเมืองกลางสงบประมาณเดือน 11-12 จ.ศ. 1172 หลังจากงะสาตนะองถูกจับในเดือน 10 และศรีปอวุ่นแม่ทัพ ตอยาไปแม่ทัพหน้าและอากาศยกกองปลัดทัพและทหารพม่าหลายร้อยคนถูกทหารไทยจับจนหมดเกาะกลาง

ดังนั้นเรื่อง “ลักษณะมาณาแม่ทัพเมืองไทรที่ยกไปช่วยเมืองกลางจนสิ้นฤดูมรสุม” จากหนังสือ Syair Sultan Maulana พิสูจน์แล้วว่าเป็นเรื่องเท็จหรือเป็นเพียงนิทาน ไม่ใช่หลักฐานประวัติศาสตร์

2.4 จุดหมายเหตุ ร.2 ชื่อ สำเนาบอกพระยานครเรื่องส่งพวกพม่าที่จับได้เข้ามายังกรุง จ.ศ.1171 เลขที่ 2 (เชิงอรรถ) ในหัวข้อที่ 1 กล่าวถึงการขนย้ายเชลยพม่ามากรุงเทพ รายงานเมื่อวันพฤหัสบดี ขึ้น 11 ค่ำเดือน 4 ปีมะเส็ง จ.ศ.1171 ซึ่งเป็นเชลยพม่าชุดแรกที่ทัพไทยจับได้ สำหรับหัวข้อที่ 2 กล่าวถึงการจับสี่ขอม (สี่ปะวุ่นหรือศรีป้อวุ่น) แม่ทัพใหญ่พม่า ตญาโป (ตอยาโป) แม่ทัพหน้าและเชลยพม่าอีกหลายร้อยคน และส่งทางเรือขึ้นกรุงเทพฯ หัวข้อที่ 2 ไม่มีบอกวันเวลาแต่เหตุการณ์รวมถึงชื่อนายทัพพม่าตรงกับ “คำให้การอ้ายงะสาตนะของพม่า เรื่องในเมืองพม่าและมาตีมลายู จ.ศ.1172 เลขที่ 5” แสดงว่าเป็นเหตุการณ์เดียวกันในเอกสารฉบับนี้ก็ไม่มีการรายงานถึงทัพเมืองไทรมาช่วยรบกับพม่าแต่อย่างใด แสดงว่าเรื่องทัพเมืองไทรเป็นเรื่องเท็จ

2.5 จุดหมายเหตุ ร.2 ชื่อ สารตราเจ้าพระยาจักรีถึงเจ้าเมืองทั้ง 5 เรื่องพม่ายกทัพมาตีเมืองกลาง จ.ศ.1171 เลขที่ 3 เจ้าพระยาจักรีเขียนคำสั่งถึงเจ้าพระยาราชบุรี 2 ฉบับ เขียนถึงเจ้าพระยามหาเสนา พระยาโกษาธิบดีฉบับหนึ่ง เขียนถึงพระยาไชนาทฉบับหนึ่ง เขียนถึงพระยาพิชณุโลก พระยากำแพงเพชร พระยาชัยนาท พระยาอุทัยธานีฉบับหนึ่ง คำสั่งโดยรวมกล่าวถึงการยกทัพไปช่วยเมืองกลาง การสืบข่าวซุ่มนุขของทัพพม่า การระวังทัพพม่าจะกลับมาตีกลางหลังจากกลางแตกเมื่อเดือนยี่ปีมะเส็งและการจับเชลยพม่า เอกสารทุกฉบับไม่มีคำสั่งเกี่ยวกับทัพเมืองไทรแต่อย่างใดแสดงว่าเรื่องทัพเมืองไทรเป็นเรื่องเท็จ

3. ข้อมูลในพงศาวดารสมัยรัชกาลที่ 2 เล่ม 2 เรื่องพม่าตีเมืองกลาง พ.ศ. 2352 ขัดแย้งกับหลักฐานปฐมภูมิพงศาวดารสมัยรัชกาลที่ 2 เล่ม 2 เรื่องพม่าตีเมืองกลาง พ.ศ. 2352 พระนิพนธ์ของสมเด็จพระยาตำราจาราษาอนุภาพกล่าวว่ “ครั้นถึงรัชกาลที่ 2 เมื่อพม่ามาตีเมืองกลางในปีมะเส็ง เอกศก จ.ศ.1171 พ.ศ. 2352 พระยาไทร (ปะแวงวัน) ได้ส่งกองทัพเมืองไทรมีจำนวน 2500 คน ไปช่วยรบพม่าที่เมืองกลาง” (หน้า 118) ซึ่งข้อมูลเรื่องนี้ขัดแย้งกับข้อมูลในพงศาวดารเรื่องพม่าตีเมืองกลางของเจ้าพระยาทิพากรวงศ์ (น.13-14) ซึ่งเป็นฉบับที่เก่ากว่าฉบับของสมเด็จพระยาตำราจารฯ และไม่มีกล่าวถึงกองทัพที่มาจากเมืองไทรที่สำคัญคือพงศาวดารสมัยรัชกาลที่ 2 เล่ม 2 เรื่องพม่าตีเมืองกลาง พ.ศ.2352 ถือเป็นหลักฐานทุติยภูมิซึ่งแต่งขึ้นหลังจากเหตุการณ์ผ่านไปนานมาแล้วและข้อมูลในพงศาวดารฉบับนี้ขัดแย้งกับหลักฐานปฐมภูมิในจดหมายเหตุรัชกาลที่ 2 จ.ศ.1171-1173 ในข้อที่ 1 และขัดแย้งกับหลักฐานปฐมภูมิในข้อที่ 2 ดังนั้นข้อมูลเรื่องกองทัพเมืองไทรในพงศาวดารรัชกาล 2 เล่มที่ 2 เรื่องพม่าตีเมืองกลาง พ.ศ. 2352 ก็เป็นอันตกไป

ที่มา : <https://tingtongbear.wordpress.com/2011/06/12/ตำนานท้าวเทพกษัตรีท้าว>

สรุป

ความจริงของประวัติศาสตร์สงครามเกาะกลาง จ.ศ.1171 จากหลักฐานปฐมภูมิ ดังนี้

1. หลักฐานปฐมภูมิคือจดหมายเหตุในรัชกาลที่ 2 จ.ศ.1171-1173 เกี่ยวกับสงครามเกาะกลาง จ.ศ.1171 ปรากฏว่าไม่พบหลักฐานว่าทัพเมืองไทรมาช่วยเมืองกลางรบกับพม่าแต่อย่างใด
2. ข้อมูลจากปากของเชลยพม่าแสดงถึงพฤติกรรมของพระยาไทรว่าเป็นศัตรูกับไทยอย่างชัดเจน
3. การติดต่อระหว่างพะยูเชลยแม่ทัพพม่าและลักษณาณบอชัดเจนว่าลักษณาณอยู่เมืองไทรตลอด ไม่ได้นำทัพเรือเมืองไทรมาช่วยเมืองกลางรบกับพม่า

หลักฐานเหล่านี้ยืนยันว่าเรื่อง “พระยาไทรส่งลักษณาณนำทัพเมืองไทรมาช่วยเมืองกลาง จ.ศ.1171” ในหนังสือ Syair Sultan Maulana (The Battle for Junk Ceylon) เป็นเรื่องเท็จ หมายความว่าหนังสือเล่มนี้เป็นเพียงหนังสือนิทานเท่านั้น ไม่ใช่หลักฐานประวัติศาสตร์ของเมืองกลางตามที่นักวิชาการมาเลเซียพยายามบิดเบือนประวัติศาสตร์แต่อย่างใด

ดังนั้นการขยายผลว่า “พระยาไทรส่งลักษณาณมาช่วยเมืองกลางรบกับพม่าใน พ.ศ. 2352 เพราะพม่าเสียมีเชื้อสายเจ้าเมืองไทรหรือเป็นเจ้าของเมืองไทร” จึงเป็นเรื่องเท็จโดยสิ้นเชิง

อุทาหรณ์จากหนังสือนิทานบิดเบือนประวัติศาสตร์เรื่อง Syair Sultan Maulana (The Battle for Junk Ceylon) จากมาเลเซียที่นักประวัติศาสตร์ไทยหลงเชื่อโดยไม่ตรวจสอบ และใช้เป็นเอกสารอ้างอิงทางประวัติศาสตร์ไทยนาน 22 ปี ถือเป็นเรื่องน่าอับอายของวงการประวัติศาสตร์ไทยเป็นอย่างยิ่งและเป็นข้อเตือนใจนักประวัติศาสตร์ไทยโดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศักดิ์ศรีและประวัติศาสตร์ของประเทศไทยว่า อย่าเชื่อข้อมูลของต่างชาติโดยไม่ได้รับการตรวจสอบ ■

เอกสารอ้างอิง

C.Skinner.(1985). The Battle for Junk Ceylon: Syair Sultan Maulana. Foris Publication: Dordrecht.

ศิริวัฒน์ นิเจนตร. (บรรณาธิการ). (2543). **หนังสือรายงานการสัมมนาประวัติศาสตร์กลางครั้งที่ 2 วัน**

ที่ 23-25 กรกฎาคม 2539: “ประวัติท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทร”. องค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต: ภูเก็ต.

ตำราภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา (2505). **พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 2 เล่ม 2**. องค์การค้าคุรุสภา: กรุงเทพฯ.

ทิพากรวงศ์, เจ้าพระยา. (2504). **พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 2 เล่ม 2**, องค์การค้าคุรุสภา: กรุงเทพฯ.

พุทธเลิศหล้านภาลัย, พระบาทสมเด็จพระ. (2513). **จดหมายเหตุรัชกาลที่ 2 จ.ศ. 1171-1173**. คุรุสภาพระเมรุ: กรุงเทพฯ.

_____. (2514). **จดหมายเหตุรัชกาลที่ 2 จ.ศ. 1173**. คุรุสภาพระเมรุ: กรุงเทพฯ.

_____. (2528). **จดหมายเหตุรัชกาลที่ 2 จ.ศ. 1171-1174**. มุลนิธิพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์: กรุงเทพฯ.